

Перекладач повинен враховувати структуру тексту, щоб зберегти його зв'язок та послідовність. Проблеми можуть виникнути при перекладі складних абзаців або структурованих текстів.

Переклад – це складний процес, що вимагає від перекладача глибоких знань мови, культури та контексту. Проблеми, які виникають під час перекладу, можуть бути різними – від лінгвістичних до культурних. Вирішення цих проблем вимагає професійності та досвіду. Тим не менш, з правильним підходом і методикою перекладу, багато з цих проблем можна вирішити.

Література:

1. Baker Mona Translation and Conflict: A Narrative Account. 2019
2. Maranhão Tullio Translation and Ethnography: The Anthropological Challenge of Intercultural Understanding. 2015
3. Palazhchenko Pavel Translation as Problems and Solutions. 2011
4. Snell-Hornby Mary Culture and Translation: Selected Papers from the EST Congress, Prague 1995. 1997
5. Venuti Lawrence The Translation Studies Reader. 2020

Сапегіна А.М.

Способи вживання мовленнєвої моделі прохання в німецькій мові

(науковий керівник – к. філол. наук. доц. Шевченко В.М.)

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Харків

До проблеми вивчення директивних мовленнєвих актів прохання неодноразово зверталися вітчизняні та зарубіжні лінгвісти, Ф. С. Бацевич, О. І. Беляєва, А. Вежбицька, Л.Р. Турик, які займаються дослідженням прагматики, семантики та загальної теорії комунікації. Однак досі не було визначено основні способи вживання мовленнєвої моделі прохання в німецькій мові.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що її проблематика перебуває в рулі сучасних лінгвістичних досліджень, а також недостатнім вивченням особливостей мовленнєвого акту (далі – МА) прохання в німецькомовному дискурсі.

Об'єктом дослідження постає директивний МА прохання, який досліджується на **предмет** виокремлення структурних моделей в німецькомовному дискурсі.

Мета роботи полягає у дослідженні функціонального аспекту вивчення мовленнєвої моделі «прохання» та визначенні її структурних моделей.

Мовленнєвий акт прохання є спонукальним мовленнєвим актом, спрямованим на те що, щоб схилити адресата до скоєння певної дії, що у інтересах співрозмовника. При цьому виконавець передбачуваної дії може вільно вибирати, чи буде його виконувати чи ні. Прохання може також полягати у спонуканні адресата до відмови від будь-якої запланованої дії.

Перформативний мовленнєвий акт прохання в класифікації Дж. Остіна входить до групи екзерситивів, у типології Дж. Сьорля – до групи директивів. Інші дослідники, досліджуючи спонукальні перформативи, об'єднали в одну групу прохання, пропозиції, поради, попередження, пророкування, вимоги, накази, заборони, дозволи [1; 4].

На сьогодні, мовознавці описали прохання як пом'якшене спонукання, що здійснюється в інтересах адресанта у структурно-семантичному та комунікативно-прагматичному аспектах. Але якщо ввічливе прохання висловлюється мовцем із вищим соціальним статусом, то воно набуває функціонального смислу наказу, вимоги чи вказівки. Інтонаційний контур таких прохань відповідає інтонації категоричного акту, а не пом'якшеного. Отже, комунікативне значення висловлювання має більшу вагу, ніж семантичне [5].

Комунікативний акт прохання серед інших директивних актів має наступні ознаки: волевиявлення відбувається в інтересах адресанта з нижчим соціальним та комунікативним статусом; дія, про яку просять, може бути виконана або не виконана (за невиконання дії адресату не загрожують жодні санкції). Загалом,

ситуація прохання характеризується заданою нижчою позицією адресанта і вищою адресата, що дозволяє віднести директивний акт прохання також до соціально фіксованих мовленнєвих актів.

В німецькій мові мовленнєва модель «прохання» реалізується в таких моделях, як:

- моделі з імперативними конструкціями: «*Bitte kauf mal Brot auf dem Heimweg!*» – «Будь ласка, купи хліба по дорозі додому»;
- експліцитно-перформативні моделі з модалізацією і без: *Ich möchte dich bitten, die Übersetzung bis morgen zu machen.* – «Я хотів би попросити тебе зробити переклад до завтра»;
- імпліцитно-перформативні моделі, переважно у формі запитань:
- *Darf ich dich bitte, mir bei dieser Arbeit zu helfen?* – «Чи можу я попросити тебе допомогти мені з цією роботою?».

Щодо моделі з імперативними конструкціями, то висловлювання з дієсловом в імперативі вживаються в німецькій мові переважно для реалізації незначного прохання. Імператив позначає дію, виконання якого бажано для того, хто говорить: «*Bitte machen Sie mal die Tür auf!*» – «Будь ласка, відкрийте двері!».

Варто також зазначити, що особливістю німецької мови є можливість вживання інфінітиву замість імперативної конструкції, зазвичай у поєднанні з розмовною часткою *bitte*. Такі конструкції в німецькій мові досить уживані: «*Alle Fahrgäste, bitte aussteigen!*» = «*Alle Fahrgäste, steigen Sie bitte aus!*» – «Усі пасажери, будь ласка, виходьте!»; «*Und bitte nicht böse sein, wenn ich einen Fehler gemacht habe!*» = «*Und bitte seien Sie mir nicht böse, wenn ich einen Fehler gemacht habe!*» – «I, будь ласка, не гнівайтесь, якщо я зроблю помилку!»

При вираженні негативного прохання у німецькій мові дієслово заперечується тільки в тому випадку, якщо воно стоїть у фокусі висловлювання, інакше негативне значення мають інші члени речення: «*Sag niemandem, wo ich gestern gewesen bin*» – «Не кажи нікому, де я був вчора», «*Rauche bitte nicht, mich stört das*» – «Будь ласка, не кури, мене це бентежить».

В експліцитно-перформативних моделях з модалізацією та без в проханні використовується ілокутивне дієслово «*bitten*» (*просити*). У разі необхідності посилення ілокуції можуть бути використані також дієслова «*flehen/anflehen/beschwören*» (*благати*). Іменний варіант перформативної формули утворюється виключно з іменником і «*Bitte*». [2]

Компонент дії маркується за допомогою перформативного дієслова. Німецьке дієслово «*bitten*» відповідає українському дієслову «просити/попросити»: «*Wir bitten Sie, den Fehler zu entschuldigen*» – «*Просимо вибачення за помилку*».

Також у німецькій мові перформативне дієслово може бути модифіковано за допомогою префікса *-er*, що впливає на семантику та стилістику дієслова: «*erbitten*» належить до високого стилю і означає, «чемно просити про щось», «наполегливо вимагати»: «*Ich erbitte nun Ihre Aufmerksamkeit für die letzte Rednerin*» – «*Тепер я прошу вашої уваги до останнього доповідача*».

Компонент розмовляючого, як правило, виражається за допомогою займенника першої особи однини чи множини, вживання якої є для німецької мови обов'язковим.

Крім того, у німецькій мові при дієсловах «*bitten*», «*flehen*»/«*anflehen/beschwören*» компонент адресату також стоїть у знахідному відмінку, при дієслові «*erbitten*» він вводиться за допомогою прийменника «*von*»: «*Ich beschwöre dich, Geliebter, kehre zurück und erwarte den Major*» - «*Благаю вас, коханий, повернутися і дочекатися майора*», «*Ich erbitte von Ihnen eine klare Auskunft, warum Sie meine Fragen in der Vergangenheit nicht beantwortet haben*» - «*Прошу від Вас чіткої інформації, чому ви не відповіли на мої запитання в минулий раз*» [3].

Компонент побажання може виражатися за допомогою іменника, інфінітиву/інфінітивної групи або додаткового речення. Іменний компонент реалізується у формі прийменникового об'єкта: «*Ich bitte um...*» - «*Я прошу...*».

Вживання інфінітивних конструкцій та додаткових речень у функції компонентів побажання конкурує з використанням прийменникового або без

прийнятного об'єкта: «*Ich bitte um Aufmerksamkeit/aufmerksam zu sein*» - «*Прошу вашої уваги/бути уважним*», «*Ich bitte, dass Sie aufmerksam sind*» - «*Прошу, щоб ви були уважні*», «*Ich bitte Sie, das Gelände zu verlassen*» - «*Я прошу вас покинути приміщення*».

Так, у німецькій мові компонент адресату може опускатися: «*Wir bitten um Hilfe und Unterstützung*» - «*Просимо допомоги та підтримки*».

Натомість компонент побажання знаходиться у фокусі перформативного висловлювання, оскільки він відображає зміст прохання, тому його вживання є обов'язковим.

Щодо імпліцитно перформативних моделей у формі запитань, то імпліцитна модель реалізується в обох мовах найчастіше у формі питальних речень. Такі питання містять, як правило, модальні дієслова - *können* у дійсному або умовному способі: «*Können Sie bitte nach der Patientin am Fenster schauen, sie hat Beschwerden am Arm?*» - «*Можете подивитись на пацієнтку у вікно, у неї проблеми з рукою?*»

У німецькому запереченні модальне дієслово можливе, але не типове: «*Könnten sie nicht einfach sofort zur Sache kommen?*» - «*Не могли б ви просто перейти до справи?*».

Таким чином, мовленнєва модель «прохання» в німецькій мові виражається через три основні конструкції, які найбільш виражені в реченнях, а саме: моделі з імперативними конструкціями, експліцитно-перформативні моделі з модалізацією і без та імпліцитно перформативні моделі, що виражаються переважно у формі запитань.

Література:

1. Михайлова Л. В. Класифікація директивних мовленнєвих актів / Л. В. Михайлова // Вчені зап. Харків. гуманітар. ун-ту «Нар. укр. акад.». – Харків, 2015. – Т. 21. – 451–456 с.
2. Попович О. В. Номінація ілокуції при вираженні прохання (на матеріалі німецької та української мови) // Іноземна філологія : Український

- науковий збірник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2008. Вип. 120. С. 161–167.
3. Турик Л. Р. Семантико-прагматичний аналіз мовленнєвих актів прохання // Мова і культура : науковий журнал. Київ : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2009. Вип. 11. Т. XII (124). С. 17–23.
 4. Hindelang G. Auffordern. Die Untertypen des Aufforderns und ihre sprachlichen Realisierungsformen. Göppingen : Kümmerle, 1978. 572 S.
 5. Önnersfors O. «Kleine Bitte» und Deklarativsatz - ein Vergleich Schwedisch-Deutsch // Satz und Illokution / ed. I. Rosengren. Bd. 2. Tübingen : Niemeyer, 1993. S. 79-108.

Сірик Р.П.

**Особливості німецько-українського перекладу інфінітивних
конструкцій**

*Національний технічний університет «Харківський політехнічний
інститут», Харків*

Інфінітив – це форма дієслова, яка не виражає конкретного часу, способу або особи, і є невизначеною за цими параметрами. Інфінітивні конструкції – це вирази, які включають в себе інфінітив. В українській мові інфінітивні конструкції широко використовуються і можуть виконувати різні функції в реченні. Також вони можуть бути включені до складу складних речень, виконуючи роль підрядної частини.

За бібліографічним довідником з перекладознавства, інфінітив – це форма дієслова, яка не вказує на конкретний час, спосіб виконання або особу, яка виконує дію. В інфінітиві відсутні граматичні характеристики, такі як особа, число, час, спосіб, стан чи вид [1, с.512].

Інфінітив утворюється шляхом додавання певних суфіксів до основи дієслова, таких як -ти, -тись, -ти(ся), як, наприклад, в дієсловах "читати," "іти," "сміятися."